

Powrót ku dawnej świetności?

W gminie Niemcza na północ od wsi Gilów znajduje się przepięknie położona niewielka wieś o nazwie Gola Dzierżoniowska. Tu właśnie jeszcze nie tak dawno mogliśmy podziwiać starodawną ruinę o romantycznych kształtach, do której wiodła fantastycznie się prezentująca ostrołuczna brama. Wszystko malowniczo porośnięte dziką roślinnością, skąpane w zieleni starych drzew parkowych robiło niesamowite wrażenie i... podupadało jeszcze bardziej.

Wielu z nas pamięta jeszcze dziecięce zabawy w chowanego na dwóch, czasem trzech kondygnacjach dawnego zamku. Potem było jednak coraz gorzej aż do chwili, gdy...

- **Stan budowli przed pracami**

Trwające dziesięciolecia zaniedbania techniczne i konserwatorskie doprowadziły dwór w Goli do kompletnej ruiny. Brak było dachów, zawaleniu uległy stropy wszystkich kondygnacji nadziemnych oraz część sklepień nad parterami i piwnicami. Ściany uległy spękaniu, wychyleniu od pionu, miejscami zawaleniu. Całość budowli została kompletnie zagruzowana, a porośnięta dziką roślinnością niszczała w zastraszającym tempie. Wkrótce część jeszcze stojąca groziła zawaleniem. Warto zaznaczyć, że Wojewódzki Urząd Konserwatorski, widząc ogrom zniszczeń i kompletny brak środków finansowych oraz brak pomysłu na ich pozyskanie, uznał już w 1978 roku, że: "(...) dwór wraz z bramą i murem okalającym winien być konserwowany dla zachowania dotychczasowej struktury murów trwałej ruiny (...)".

- **Nowy właściciel - nowa nadzieja**

W 2000 roku zamek wraz z przyległym parkiem krajobrazowym zakupiła firma MC DIAM sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie z zamiarem odbudowania obiektu. Nikt w okolicy nie wierzył, że w ogóle jest to możliwe. W owym czasie całość obiektu zatraciła już nawet swój romantyczny charakter - zamek wyglądał żałośnie. I tylko patrzeć, a miał się rozsypać zupełnie. W ciągu minionych pięciu lat wykonano jednak ogrom prac. Odgruzowano wnętrze dworu - z powodu groźby zawalenia budowli, prace przeprowadzono ręcznie, co trwało ponad dwa lata. Wykonano sklepienia parteru, spięto ściany żelbetowymi stropami oraz stalowymi ściągami, wymurowano wszystkie ubytki ścian, wykonano więźbę dachową wraz z deskowaniem i zabezpieczono papą pod dachówkę.

- **Gola to nie tylko zamek**

Przy renesansowym dworze obronnym, jakim właściwie jest obiekt w Goli zwyczajowo zwany zamkiem, już pierwotnie przewidziano ogrody. Do dziś łatwo można tam zauważyć ślady dawnego parku krajobrazowego. Stare drzewa parkowe nadają temu miejscu szczególną atmosferę, co czyni je wyjątkowym. W tym właśnie zabytkowym parku krajobrazowym wykonano już pierwsze prace regulacyjne i pielęgnacyjne przy drzewostanie. Oczyszczono również dwa z trzech stawów (wzmiankowane jako stawy rybne już w 1626 roku). Te stawy to właśnie część wspaniałej przedwojennej trasy spacerowo-wycieczkowej po Dolinie Siedmiu Stawów tak pięknie oznaczonej na nowej mapie "Przedgórze Sudeckie" wydawnictwa PLAN. Może uda się ją za zgodą właściciela przywrócić wszystkim chętnym?

Zamek w Goli Dzierżoniowskiej dzięki nowemu właścicielowi odzyskuje dawną świetność

- **To nie jest zwykła odbudowa - to niemal rekonstrukcja**

W połowie lutego zakończono prace przy konstrukcji dachu nad bryłą główną budowli, co oznacza, że dwór został odbudowany do stanu surowego. Wszystkie prace zostały wykonane zgodnie z projektem budowlanym opracowanym przez pracownię architektoniczną Frąckiewicz-Tarnawscy z Wrocławia. Realizacja odbudowy wykonana została z niezwykłą starannością z zachowaniem historycznej bryły i jej dyspozycji przestrzennej oraz wszystkich istotnych elementów budowlanych zaprojektowanych już w XV i XVI wieku (!).

Znakomicie odtworzono kształt dachu wraz ze wspinałymi renesansowymi szczytami. Otwory okienne, drzwiowe, bramy przejazdowe zachowały swoje historyczne proporcje. Swoistym majstersztykiem budowlanym jest odtworzenie ogromnego kolebkowego sklepienia dawnej kuchni, sklepień parteru oraz przejazdów bramnych. Mimo że elementy budowlane wewnątrz nie zachowały się, to relacje przestrzenne nie budzą sprzeciwu. Obecny stan techniczny budynku w stanie surowym jest wyśmienity. Użyte materiały zachowują walory budowli historycznej. Widok zewnętrzny odpowiada przekazom historycznym. Nie ma udziwnień czy widocznych unowocześnień. Tutaj czas pędzi i cofa się jednocześnie.

- **Stan surowy - i co dalej?**

Podjęta konserwacja rozpoczyna przywracanie tej wspaniałej renesansowej budowli należytego miejsca na mapie nie tylko Śląska, ale również na mapie Polski. Dzięki wykonaniu ogromnej pracy przy odbudowie, dwór w Goli Dzierżoniowskiej jest odwiedzany przez coraz to większą liczbę turystów. Jest nadzieja na aktywizację zawodową pogrążonej w bardzo wysokim bezrobociu wsi. Inwestycja ta została objęta planami szerokiej promocji przez Urząd Miasta i Gminy Niemcza. Miejmy nadzieję, że już niedługo będziemy cieszyć się z zakończenia prac.

Ponieważ Zamek w Goli Dzierżoniowskiej ma pełnić funkcję turystyczną, można spodziewać się reaktywowania dawnego szlaku w Dolinie Siedmiu Stawów - PTTK już wyraża zainteresowanie wyznakowaniem tam szlaku pieszego - naturalnie za zgodą właścicieli. Są też już nieśmiałe plany wykorzystania nasypu zapomnianej wąskotorówki na ścieżkę rowerową. Być może Gola stopniowo przekształci się w wieś agroturystyczną?

Na podstawie informacji W. Panka przygotowała Izabela Zamirska- Rajek